

Móra-bóra

2009 július 09. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párfjárt ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Poth nádor nevével soha nem találkoztam volna, és a móra-bóra név hallatán is legyintek, ha Pápáról jövet nem kanyarodunk Lovászpata felé, és nem állunk meg rövid időre, hogy megnézzük a templomot. Pontosan nem tudjuk, hogy mikor került evangélikus kézbe. A lakosság körében mind a mai napig él a történet, amely szerint 1746 táján a gyömörei plébános katonaság kíséretében átjött, hogy visszafoglalja tőlük. A helyi földesúr azt javasolta a protestánsoknak, hogy ne erőszakkal válaszoljanak az erőszakra, hanem – mivel a katonák nem támadnak fegyvertelenekre – a nek vonuljanak a templomhoz, és védjék meg. A fegyvertelen nékre valóban nem támadtak a katonák, így a plébános és kísérete kénytelen volt dolgavégezetlenül hazatérni. Ettől fogva az evangélikusoké a templom.

Az eddig ismert első adat, amely a települést említi, 1253-ból származik. A kisméretű istenháza ekkor már biztosan állt. Az egyhajós, keletelt, Szent Mártonról nevezett templom feltárását és restaurálását 1959–60-ban Kozák Károly végezte. „A nyugati homlokzata előtt magas torony áll, kőből rakott, nyolcoldalú, gúla alakú sisakkal. A hajó déli homlokzatán fent négy szabályos elrendezésű, téglalap alakú ablak volt vakolt kerettel, lent hasonló formájú és méretű, köztük egy ugyanolyan ablakból átalakított ajtó – írja Kozák. – A templom északi oldalán hasonló ablakok vannak, fent egy, lent pedig kettő, szabálytalan elrendezésben. A fenti ablakok mindkét oldala a karzat megvilágítására szolgál. A szentélynek félköríves záródású ablakai vannak. A templom déli oldalán egy, az északon pedig három támpillér található.

A kutatás során a hajó déli homlokzatának nyugati felében, fent előkerült három román kori félköríves záródású ablak maradványa, alatta pedig három kisméretű, csaknem azonos tengelyosztású, csúcsíves ablakra bukkantunk, teljesen ép állapotban.”

A hajó déli homlokzatának keleti felében feltártak két téglalap alakú ablakot, alatta pedig két nagyméretű, téglával elfalazott csúcsíves nyílás körvonala mutatkoztak. A nyílások alapján feltételezhető, hogy a középkorban a hajó déli falához itt kapcsolódott csatlakozott, amelynek terét ezek a gótikus ívek kapcsolták a hajóéhoz.

A Pátóna helynév is az Árpád-korba vezet bennünket, mert ugyanabból a személynévből származik, mint a csallóközi, Patony elő- vagy utótagot tartalmazó falvak neve. A Paton(y) jelentése Blasovits József szerint: Pat, Poth úré. A Győr nembeli, türk eredetű Pat, Poth nádor (1209–1212) neve két oklevélben is szerepel, a Pannonhalmi rendtörténetben is olvashatunk róla. (Az az, aki II. Endre uralkodása alatt, 1211-ben Bánk bánnal újra trónra segítette Danyil Romanovicsot Halicsban.)

A templomból kijövet megálltunk egy nagyon szép, de apró termésű gyümölcsfánál. Érdeklődésünkre azt a választ kaptuk, hogy ezt itt móra-bórának hívják. Itthon tudtam meg a tájszótárból, hogy e kicsiny, gömbölyű szemű szilva hivatalos neve mirabella. Több, szebbnél szebb tájnyelvi változatát jegyezték fel: bérc-bóra, bónabéne, illabella, móra-bóra, óra-bóra. Ezért a dallamos, eddig ismeretlen névért is érdemes volt egy órát időznünk Lovászpatonán.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló

